Πέμπτη 28 Νοεμβρίου 2019

P9_TA(2019)0081

Πρόσφατες ενέργειες της Ρωσικής Ομοσπονδίας εναντίον των Λιθουανών δικαστών, εισαγγελέων και ανακριτών που συμμετείχαν στη διερεύνηση των τραγικών γεγονότων που έλαβαν χώρα στις 13 Ιανουαρίου 1991 στο Βίλνιους

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 28ης Νοεμβρίου 2019 σχετικά με τις πρόσφατες ενέργειες της Ρωσικής Ομοσπονδίας εναντίον των Λιθουανών δικαστών, εισαγγελέων και ανακριτών που συμμετείχαν στη διερεύνηση των τραγικών γεγονότων που έλαβαν χώρα στις 13 Ιανουαρίου 1991 στο Βίλνιους (2019/2938(RSP))

(2021/C 232/09)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

— έχοντας υπόψη τα προηγούμενα ψηφίσματά του σχετικά με τη Ρωσική Ομοσπονδία,

— έχοντας υπόψη τη Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου),

— έχοντας υπόψη την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,

— έχοντας υπόψη το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα,

— έχοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Σύμβαση αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής επί ποινικών υποθέσεων,

— έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

— έχοντας υπόψη τις βασικές αρχές του ΟΗΕ για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης,

— έχοντας υπόψη την πρόσφατη ανταλλαγή απόψεων στην Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων στις 12 Νοεμβρίου 2019 ([1]),

— έχοντας υπόψη το άρθρο 132 παράγραφοι 2 και 4 του Κανονισμού του,

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι, ως άμεση συνέπεια του Συμφώνου Μολότοφ-Ρίμπεντροπ, η κομμουνιστική Σοβιετική Ένωση προσάρτησε τη Δημοκρατία της Λιθουανίας, καθώς και άλλες χώρες·

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ρωσική Ομοσπονδία, βάσει της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς και ως τακτικό μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, έχει δεσμευθεί να τηρεί τις αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου και να σέβεται τις θεμελιώδεις ελευθερίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, από τις 11 έως τις 13 Ιανουαρίου 1991, οι ένοπλες δυνάμεις της ΕΣΣΔ προέβησαν σε επιθετικές ενέργειες κατά του ανεξάρτητου κράτους της Λιθουανίας και του λαού της που προσπαθούσε με ειρηνικό τρόπο να προστατεύσει τον Πύργο της Τηλεόρασης στο Βίλνιους, με αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους 14 άνθρωποι και να τραυματιστούν σχεδόν 800· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κατασταλτικές ενέργειες των σοβιετικών ενόπλων δυνάμεων συνεχίστηκαν μέχρι την απόπειρα πραξικοπήματος που πραγματοποιήθηκε τον Αύγουστο του 1991 στη Μόσχα·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η αιματοχυσία καταδικάστηκε παγκοσμίως, μεταξύ άλλων από τον επικεφαλής του Ανώτατου Συμβουλίου της Ρωσικής Σοβιετικής Ομοσπονδιακής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας σε μαζική διαδήλωση στη Μόσχα λίγες ημέρες αργότερα·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι, στη συνθήκη μεταξύ της Δημοκρατίας της Λιθουανίας και της Ρωσικής Σοβιετικής Ομοσπονδιακής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας σχετικά με τη βάση για τις σχέσεις μεταξύ των κρατών, που υπογράφηκε στις 29 Ιουλίου 1991, η Ρωσική Ομοσπονδία αναγνώρισε την αποκατάσταση της Δημοκρατίας της Λιθουανίας ως ανεξάρτητης χώρας στις 11 Μαρτίου 1990·

([1]) https://www.europarl.europa.eu/ep-live/en/committees/video?event=20191112-0900-COMMITTEE-LIBE

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ρωσική Ομοσπονδία υπεισήλθε στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και είναι το διάδοχο κράτος της·

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι στις 27 Μαρτίου 2019 το Περιφερειακό Δικαστήριο του Βίλνιους εξέδωσε απόφαση στη λεγόμενη «υπόθεση της 13ης Ιανουαρίου», με την οποία ο Dmitry Yazov, πρώην Υπουργός Άμυνας της Σοβιετικής Ένωσης, ο Vladimir Uskhopchik, πρώην διοικητής της Φρουράς του Σοβιετικού Στρατού στο Βίλνιους, ο Mikhail Golovatov, πρώην διοικητής των ειδικών δυνάμεων της KGB, και 64 Ρώσοι, Λευκορώσοι και Ουκρανοί πολίτες κρίθηκαν ένοχοι για εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, λόγω της συμμετοχής τους στις επιθετικές ενέργειες κατά του κράτους της Λιθουανίας·

Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι όλοι οι δράστες αυτής της επίθεσης δικάστηκαν ερήμην, πλην δύο, των Yuri Mel και Gennady Ivanov, πρώην αξιωματικών του σοβιετικού στρατού, και ότι στους κατηγορουμένους επιβλήθηκαν ποινές κάθειρξης έως και 14 ετών· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αποφάσεις που εκδόθηκαν την άνοιξη του 2019 αφορούν τα τραγικά γεγονότα που ακολούθησαν τη λιθουανική διακήρυξη ανεξαρτησίας της 11ης Μαρτίου 1990 και τις σοβιετικές προσπάθειες να αναγκαστεί η Λιθουανία να ανακαλέσει τη διακήρυξη ανεξαρτησίας της, οι οποίες ξεκίνησαν με έναν οικονομικό αποκλεισμό κατά το πρώτο ήμισυ του 1990 και κορυφώθηκαν με μια βάρβαρη απόπειρα ανατροπής της λιθουανικής κυβέρνησης τον Ιανουάριο του 1991·

Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, κατά τη διεξαγωγή προδικαστικής έρευνας για την υπόθεση της 13ης Ιανουαρίου, οι αρχές της Δημοκρατίας της Λιθουανίας ζήτησαν μετ' επιτάσεως από τις αρμόδιες αρχές της Ρωσικής Ομοσπονδίας να παράσχουν δικαστική συνδρομή σε αυτές τις ποινικές διαδικασίες, αλλά η Ρωσική Ομοσπονδία δεν συνεργάστηκε·

Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι πιστεύεται ότι η Ρωσική Ομοσπονδία παρέχει ενεργά καταφύγιο και προστασία στους υπεύθυνους αξιωματούχους και στους δράστες των πράξεων ένοπλης επίθεσης κατά αθώων και άοπλων πολιτών, όπως ο επικεφαλής αξιωματικός του στρατού κατά τη διάρκεια των γεγονότων του Ιανουαρίου του 1991, Mikhail Golovatov, και ότι λαμβάνει κάθε δυνατό μέτρο για να μην τους αποδοθούν ευθύνες·

ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η αρχική ρωσική αντίδραση στην απόφαση του δικαστηρίου ήταν αρνητική, με τη ρωσική Δούμα να ισχυρίζεται ότι η δίκη ήταν «πολιτική» και αποτελούσε «προσπάθεια να ξαναγραφεί η ιστορία», το δε ρωσικό Υπουργείο Εξωτερικών να ανακοινώνει ότι «δεν θα την αφήσει αναπάντητη»·

ΙΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι από τον Ιούλιο του 2018 μέχρι τον Απρίλιο του 2019 η Ερευνητική Επιτροπή της Ρωσικής Ομοσπονδίας κίνησε διάφορες ποινικές διαδικασίες κατά των Λιθουανών δικαστών, εισαγγελέων και ανακριτών που είχαν συμμετάσχει στη διερεύνηση ή την εκδίκαση της υπόθεση της 13ης Ιανουαρίου, δυνάμει των άρθρων 299 και 305 του Ποινικού Κώδικα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, τα οποία προβλέπουν ότι η «απόδοση ποινικής ευθύνης σε άτομο εν γνώσει της αθωότητάς του» και η «έκδοση από δικαστή (ή δικαστές) απόφασης ή για τη λήψη άλλου δικαστικού μέτρου εν γνώσει του άδικου χαρακτήρα τους» αποτελεί αξιόποινη πράξη·

ΙΓ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η εν λόγω άσκηση από τη Ρωσική Ομοσπονδία ποινικής δίωξης με πολιτικά κίνητρα μπορεί να καταλήξει σε προσπάθειες κατάχρησης του συστήματος της Ιντερπόλ και άλλων διμερών και πολυμερών συμφωνιών συνεργασίας, προκειμένου να περιοριστούν τα δικαιώματα των ανακριτών και των δικαστών στην υπόθεση της 13ης Ιανουαρίου κατά τη διεξαγωγή των ερευνών, ανακρίσεων και συλλήψεων· λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ρωσία μπορεί να επιχειρήσει να ζητήσει την έκδοση διεθνών ενταλμάτων σύλληψης κατά των Λιθουανών αξιωματούχων που συμμετείχαν στις εν λόγω διαδικασίες·

ΙΔ. λαμβάνοντας υπόψη ότι διεξάγεται εκστρατεία προπαγάνδας και παραπληροφόρησης στα κρατικά μέσα ενημέρωσης της Ρωσικής Ομοσπονδίας, καθώς και από τους επίσημους εκπροσώπους της, με στόχο την ανάπτυξη θεωριών συνωμοσίας σχετικά με την υπόθεση της 13ης Ιανουαρίου, η οποία αποτελεί μέρος των υβριδικών απειλών κατά της ΕΕ και άλλων δημοκρατικών χωρών·

ΙΕ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το κράτος δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, είναι μία από τις κοινές αξίες στις οποίες εδράζεται η ΕΕ· λαμβάνοντας υπόψη ότι η Επιτροπή, από κοινού με το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, είναι αρμόδια βάσει των Συνθηκών για τη διασφάλιση του σεβασμού του κράτους δικαίου ως θεμελιώδους αξίας της Ένωσης και για να εξασφαλίζει ότι η νομοθεσία, οι αξίες και οι αρχές της ΕΕ γίνονται σεβαστές·

ΙΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι δικαστές κάθε κράτους μέλους είναι επίσης δικαστές της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνολικά·

Πέμπτη 28 Νοεμβρίου 2019

ΙΖ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης αποτελεί τη βάση του κράτους δικαίου και έχει ουσιαστική σημασία για τη λειτουργία της δημοκρατίας και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και στο άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου·

ΙΗ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι βασικές αρχές του ΟΗΕ σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης ορίζουν ότι είναι καθήκον όλων των κρατικών και άλλων θεσμικών οργάνων να σέβονται την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης· λαμβάνοντας επίσης υπόψη ότι δεν πρέπει να υπάρχει καμία ανάρμοστη ή αδικαιολόγητη παρέμβαση στην απονομή της δικαιοσύνης [2]·

ΙΘ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατοχυρώνει ειδικότερα την αρχή της ισότητας έναντι του νόμου, το τεκμήριο της αθωότητας και το δικαίωμα σε μια δίκαιη και δημόσια ακρόαση από αρμόδιο, ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει συσταθεί δυνάμει του νόμου·

Κ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής επί ποινικών υποθέσεων, η οποία έχει κυρωθεί από τη Ρωσική Ομοσπονδία, ορίζει ότι «τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την αμοιβαία υποχρέωση να παρέχουν, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης, την ευρύτερη δυνατή αμοιβαία συνδρομή σε δίκες για αδικήματα των οποίων η τιμωρία, κατά τη στιγμή υποβολής της αίτησης συνδρομής, υπάγεται στη δικαιοδοσία των δικαστικών αρχών του αιτούντος συμβαλλομένου μέρους»·

ΚΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ρωσική Ομοσπονδία παραβιάζει όλο και συχνότερα το διεθνές δίκαιο και τις διεθνείς δεσμεύσεις και λαμβάνει θέσεις που αντιβαίνουν στις σχέσεις καλής γειτονίας, υπονομεύοντας με τον τρόπο αυτό κάθε προοπτική μελλοντικής συνεργασίας·

1. εκφράζει την αλληλεγγύη και τη συμπαράστασή του προς τις οικογένειες των θυμάτων κατά τα γεγονότα της 13ης Ιανουαρίου·

2. διαπιστώνει ότι οι ενέργειες των αρχών της Ρωσικής Ομοσπονδίας έναντι των Λιθουανών δικαστών και εισαγγελέων παραβιάζουν θεμελιώδεις νομικές αξίες, και ειδικότερα την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, καθώς και την αρχή βάσει της οποίας τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι ελευθερίες μπορούν να περιοριστούν σύννομα μόνο για σκοπούς που προβλέπονται από το διεθνές δίκαιο·

3. υπενθυμίζει ότι η ποινική δίωξη κατά εισαγγελέων και δικαστών που ασκούν το λειτούργημά τους είναι μια μορφή απαράδεκτης έξωθεν παρέμβασης που υπονομεύει την υπεροχή του δικαίου·

4. τονίζει ότι οι διαδικασίες σε τέτοιες ποινικές υποθέσεις κατά εισαγγελέων και δικαστών δεν μπορούν να θεωρηθούν νόμιμες·

5. καταδικάζει δριμύτατα αυτές τις παραβιάσεις θεμελιωδών αρχών και κανόνων του διεθνούς δικαίου που έχουν διαπραχθεί από τις ρωσικές αρχές και εκφράζει την αντίθεσή του σε αυτές τις περιπτώσεις πολιτικά υποκινούμενων ποινικών διώξεων·

6. εκφράζει την αλληλεγγύη του προς τους Λιθουανούς εισαγγελείς, ανακριτές και δικαστές που διώκονται από τη Ρωσική Ομοσπονδία στην υπόθεση αυτή και στηρίζει τις προσπάθειες της λιθουανικής κυβέρνησης να αναδείξει την υπόθεση αυτή και να περιορίσει τη βλάβη και τον κίνδυνο που αντιμετωπίζουν όσοι παράνομα κατηγορούνται από τις ρωσικές αρχές·

7. τονίζει ότι οι καθολικά αναγνωρισμένες εγγυήσεις για την ανεξαρτησία των δικαστών και των εισαγγελέων απαγορεύουν οποιαδήποτε ανάμειξη στην απονομή δικαιοσύνης από τα δικαστήρια ή την έστω κατ' ελάχιστον άσκηση επιρροής στην έκδοση δικαστικών αποφάσεων, καθώς και τις διώξεις δικαστών για αποφάσεις που εξέδωσαν ή τις παρεμβάσεις στο έργο των εισαγγελικών αρχών κατά τη διερεύνηση υποθέσεων·

8. καλεί τις δημόσιες αρχές της Ρωσικής Ομοσπονδίας να παύσουν τις ποινικές διαδικασίες που κίνησαν κατά των Λιθουανών εισαγγελέων, ανακριτών και δικαστών στην υπόθεση της 13ης Ιανουαρίου·

9. καλεί τις αρχές της Ρωσικής Ομοσπονδίας, κατά την εφαρμογή της συνθήκης μεταξύ της Δημοκρατίας της Λιθουανίας και της Ρωσικής Ομοσπονδιακής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Σοβιετικής Ένωσης σχετικά με τη βάση για τις σχέσεις μεταξύ των κρατών, που υπογράφηκε στις 29 Ιουλίου 1991, να αξιολογήσουν την ευθύνη των ατόμων που ηγήθηκαν ή συμμετείχαν σε επιθετικές ενέργειες στις 11-13 Ιανουαρίου 1991 κατά της Λιθουανίας, και να συνδράμουν τις αρχές επιβολής του νόμου της Δημοκρατίας της Λιθουανίας στην απονομή δικαιοσύνης στην υπόθεση της 13ης Ιανουαρίου·

([2]) https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/IndependenceJudiciary.aspx

10. καλεί τις αρχές της Ρωσικής Ομοσπονδίας και της Λευκορωσίας να ανταποκριθούν στα αιτήματα της Δημοκρατίας της Λιθουανίας για αμοιβαία δικαστική συνδρομή στην υπόθεση της 13ης Ιανουαρίου·

11. καλεί τις ρωσικές αρχές να δώσουν ένα τέλος στην ανεύθυνη παραπληροφόρηση και στην προπαγάνδα που μετέρχονται οι αξιωματούχοι της Ρωσικής Ομοσπονδίας σχετικά με την υπόθεση της 13ης Ιανουαρίου·

12. καλεί τα κράτη μέλη, εάν λάβουν από τη Ρωσική Ομοσπονδία αιτήσεις αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής σε σχέση με την ποινική δίωξη στη Ρωσική Ομοσπονδία των Λιθουανών εισαγγελέων και δικαστών που εμπλέκονται στην υπόθεση της 13ης Ιανουαρίου, να χειριστούν την υπόθεση αυτή ως πολιτικά υποκινούμενη, να συνεργαστούν στενά με τις λιθουανικές αρχές και να αρνηθούν την παροχή δικαστικής συνδρομής στη Ρωσική Ομοσπονδία στην προκειμένη περίπτωση·

13. καλεί την Επιτροπή Ελέγχου των Αρχείων της Ιντερπόλ (CCF), που είναι υπεύθυνη για την πρόληψη έκδοσης καταχρηστικών ενταλμάτων σύλληψης για πολιτικούς λόγους, να επαγρυπνεί για οποιαδήποτε τυχόν αίτηση έκδοσης διεθνούς εντάλματος σύλληψης σε βάρος των κατηγορούμενων Λιθουανών αξιωματούχων· καλεί όλα τα κράτη μέλη και τα άλλα μέρη που έχουν υπογράψει το καταστατικό ΔΟΕΑ-Ιντερπόλ να αγνοήσουν όλα τα διεθνή εντάλματα σύλληψης σε βάρος των κατηγορούμενων Λιθουανών αξιωματούχων· καλεί την Ιντερπόλ να αγνοήσει τυχόν ρωσικά αιτήματα για έκδοση τέτοιων ενταλμάτων σχετικά με τα γεγονότα της 13ης Ιανουαρίου·

14. καλεί όλα τα κράτη μέλη να απέχουν από τη διαβίβαση οποιωνδήποτε προσωπικών δεδομένων στη Ρωσία που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε ποινικές διαδικασίες κατά Λιθουανών δικαστών, εισαγγελέων και ανακριτών·

15. καλεί τα κράτη μέλη να συνεργαστούν πλήρως σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσον αφορά την πολιτική τους έναντι της Ρωσίας, δεδομένου ότι η μεγαλύτερη συνοχή και ο καλύτερος συντονισμός είναι ουσιαστικής σημασίας για μια αποτελεσματικότερη πολιτική της ΕΕ, και να καταβάλουν μεγαλύτερες προσπάθειες για την οικοδόμηση ανθεκτικών δομών, καθώς και για την εξεύρεση πρακτικών λύσεων που υποστηρίζουν και ενισχύουν τις δημοκρατικές διαδικασίες και την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης·

16. καλεί τους Προέδρους του Συμβουλίου και της Επιτροπής, την ΑΠ/ΥΕ και τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς τις υποθέσεις αυτές, να εγείρουν τα ζητήματα αυτά παντοιοτρόπως κατά τις συναντήσεις με τη Ρωσική Ομοσπονδία, και να ενημερώνουν το Κοινοβούλιο σχετικά με τις επαφές που πραγματοποιούνται με τις ρωσικές αρχές, οι οποίες θα πρέπει να ενημερωθούν πλήρως για την ενότητα και εσωτερική αλληλεγγύη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση αυτή, όπως και σε άλλες σχετικές υποθέσεις· καλεί μετ' επιτάσεως τα κράτη μέλη να εγείρουν το εν λόγω ζήτημα κατά τις επαφές τους με τις ρωσικές αρχές·

17. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Αντιπρόεδρο της Επιτροπής / Ύπατη Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή, στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών, στο Συμβούλιο της Ευρώπης, στον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη και στους προέδρους, τις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια της Ρωσικής Ομοσπονδίας και της Λευκορωσίας.